1. Kaj je donos in kaj donosnost naložbe?

Donos je absolutno število denarnih enot, ki jih prejme vlagatelj v določenem obdobju. Razlika med začetno in končno vrednostjo naložbe je donos naložbe

Donos je razlika med začetno in končno vrednostjo naložbe, je absolutno število denarnih enot, ki jih prejme vlagatelj v določenem obdobju.
Donosnost je razmerje med denarnim donosom in ceno naložbe.

2. Denar želite oplemenititi z naložbami v delnice. Izbirate med dvema delnicama, ki sta enako tvegani. Tržna vrednost delnice Alfa je 100 EUR. Pričakujete, da jo boste čez eno leto lahko prodali za 120 EUR in do tedaj prejeli še 10 EUR dividend. Tržna vrednost delnice Beta je 50 EUR. Pričakujete, da jo boste prodali za 57 EUR in prejeli 3 EUR dividend. Katero delnico bi izbrali? Kolikšen bo vaš donos, če boste kupili za 10.000 EUR bolj donosnih delnic?

30/100x100 =30%
10/50x100=20%
Donos/vlozekx100

donos = 3000 (30% od 10.000)

3. Razložite kako odnos posameznikov do tveganja vpliva na zahtevano donosnost naložbe ali njeno ceno!

O naložbenem tveganju govorimo, če obstaja verjetnost, da bo dejanska donosnost v prihodnosti manjša od načrtovane. Tveganju nenaklonjeni vlagatelji bodo med dvema naložbama z enako pričakovano donosnostjo izbrali tisto, ki je manj tvegana. Vlagatelji, ki imajo do **tveganja nevtralen odnos**, tveganje zanemarijo in upoštevajo le pričakovano donosnost (v našem primeru imata obe naložbi enako pričakovano donosnost). Tisti vlagatelji, ki so **tveganju naklonjeni**, bodo vložili v naložbo, ki jim lahko prinese višji donos, čeprav je bolj tvegana

4. Opredelite celotno tveganje finančne naložbe!
   Sistematično tveganje je, kakor že izraz pove, povezano s sistemom, gospodarskimi, političnimi in drugimi splošnimi razmerami, ki vplivajo na podjetja: inflacija, obrestne mere, vojna, recesija … Sistematično podjetje je enako za vsa podjetja v nekem sistemu oz. okolju.

Nesistematično tveganje nanaša na posamezen gospodarski subjekt oz. na posamezno naložbo. Če pride v državi do visoke inflacije, bo ta vplivala na vsa podjetja v državi, če pa enemu podjetju pogori obrat, to ne bo bistveno vplivalo na poslovanje drugih podjetij. V prvem primeru gre za sistematično tveganje, v drugem za nesistematično

Ker donosnosti naložb ne moremo natančno oceniti govorimo o tveganju.
Poznamo sistematično in nesistematično tveganje.
Z razpršitvijo naložb, oblikovanje portfelja, lahko zmanjšamo ali celo odpravimo nesistematično tveganje.

5. Izberite pravilen odgovor in ga utemeljite!

Nesistematično tveganje bo manjše:

a.) če se donosnosti posameznih vrednostnih papirjev, ki jih imamo v portfelju gibljejo v nasprotni smeri (negativno) manjse tveganje manj nalozb

b.) če se donosnosti posameznih vrednostnih papirjev, ki jih imamo v portfelju gibljejo v isti smeri (pozitivno vecje tveganje vec nalozb

Ker donosnosti naložb ne moremo natančno oceniti govorimo o tveganju.
Poznamo sistematično in nesistematično tveganje.
Z razpršitvijo naložb, oblikovanje portfelja, lahko zmanjšamo ali celo odpravimo nesistematično tveganje.

6. Kateri finančni instrumenti sodijo na trg denarja in kakšne so njihove lastnosti?

Med finančne instrumente denarnega trga sodijo vsa **kratkoročna posojila** in **kratkoročni vrednostni papirji** države, poslovnih bank in drugih finančnih ali nefinančnih ustanov. **S kratkoročnimi posojili pravilom ne trgujemo, ker so pogodbeno dogovorjena. S kratkoročnimi vrednostnimi papirji pa trgujemo na sekundarnem trgu.**

Finančni instrumenti denarnega trga imajo ne glede na razlike nekaj skupnih značilnosti:

- **kratkoročnost,**
- **nizko tveganje,**
- **nižji donosi v primerjavi s finančnimi instrumenti kapitalskega trga,**
- **visoka likvidnost**

7. Kakšna je razlika med denarnim in kapitalskim trgom?

8. Naštejte nekaj kratkoročnih vrednostnih papirjev!

Certifikati

banke, lahko z izdajanjem certifikatov pridobivajo denarna sredstva. **Certifikati so potrdila o tem, da smo položili denarna sredstva za določeno obdobje po določeni obrestni meri. prenosljivi**.

Zakladne menice

Zakladne menice so kratkoročni vrednostni papirji, ki jih izdaja država (npr. Republika Slovenija. Predstavljajo **donosno in varno naložbo, ker za njihovo izplačilo jamči država.**

Bančni akcept

Bančni akcept je tipičen kratkoročen dolžniški vrednostni papir, ki služi za financiranje uvozno-izvoznih poslov in tranzitnega prometa

Komercialni zapisi

Komercialni zapisi so se uveljavili kot nadomestek za bančno posojilo. **So posebna oblika nezavarovanih lastnih menic z določenim rokom dospetja**

Blagajniški zapisi

Blagajniški zapisi so finančni instrument, ki omogoča uravnavanje likvidnost in količine denarja v obtoku. Izdajajo jih banke, država, občine ... tveganje majhno, likvidnost pa visoka.

9. S katerimi finančnimi instrumenti se trguje na kapitalskem trgu?

Na denarnem trgu se trguje s kratkoročnimi finančnimi instrumenti (certifikati, menicami, blagajniškimi in komericalnimi zapisi …). Finančni instrumenti denarnega trga so tudi kratkoročna posojila, vendar z njimi ne trgujemo, ker so pogodbeno dogovorjena. Skupne značilnosti finančnih instrumentov denarnega trga so kratkoročnost, nizko tveganje, nižji donosi v primerjavi s finančnimi instrumenti kapitalskega trga in visoka likvidnost.

10. Kaj je delnica?

Delnica je lastniški vrednostni papir. Lastnik delnice je solastnik delniške družbe
vsaka svojo **nominalno vrednost**. Seštevek vseh nominalnih vrednosti predstavlja osnovni kapital družbe.

Osnovni kapital = nominalna vrednost delnice x število izdanih delnic

11. Katere vrednost ločimo pri delnici?

Poleg nominalne vrednosti delnice poznamo še:

- **knjigovodsko vrednost delnice**, ki se izračuna iz bilance stanja družbe kot razmerje med velikostjo kapitala in številom izdanih delnic delniške družbe; običajno je večja od nominalne vrednosti delnic,
- **tržno vrednost**, ki se določi na trgu vrednostnih papirjev na osnovi ponudbe in povpraševanja ter se dnevno spreminja.

12. Naštejte pravice delničarjev!

Solastništvo v delniški družbi prinaša imetnikom delnic določene pravice. Med najpomembnejšimi pravicami so:

- pravica do dela dobička - dividenda,
- pravica do upravljanja družbe – glasovalna pravica,
- predkupna pravica,
- pravica do udeležbe v likvidacijski masi.

Delničar ima **pravico do dela dobička – dividende**

13. Kaj pomeni glasovalna pravica delničarja?

ki jim daje možnost odločanja o vprašanjih, o katerih odloča skupščina delničarjev. Glasovalna pravica delničarjev se uresničuje glede na njihov delež delnic v osnovnem kapitalu. Običajno velja, da ena delnica imetniku prinese eno glasovalno pravice

14. Naštejte nekaj prednosti in slabosti delnic z vidika delničarja in z vidika delniške družbe!

PREDNOSTI		**SLABOSTI**	
DELNIŠKA DRUŽBA	**DELNIČAR**	**DELNIŠKA DRUŽBA**	**DELNIČAR**
Z izdajo delnic pridobi velik znesek denarnih sredstev.	Ima pravico do upravljanja družbe.	Tvega sovražni prevzem.	Uprava lahko prikriva in prireja podatke o dejanskem poslovanju družbe.
"Glavnice" ni potrebno vračati.	Pravica do letnega donosa v obliki dividend.	Velika razpršenost lastnikov, težji nadzora nad poslovanjem.	Upravljalska pravica malih delničarjev je v praksi omejena, omogočena je večinskim delničarjem.
Za denarna sredstva ne plačuje obresti, izplačilo dividend je odvisno od uspešnosti poslovanja.	Naložba je lahko zelo donosna.	Visoki organizacijski stroški.	V negotovih gospodarskih razmerah je naložba lahko zelo tvegana.
Prodaja delnic izboljša njen ugled v javnosti in pozitivno vpliva na poslovanje.	Naložba je likvidna, ker lahko delnice proda na sekundarnem trgu.	Nihanje cen delnic na trgu lahko negativno vpliva na prihodnje poslovanje.	Pomanjkanje znanja lahko vodi v napačne odločitve in kapitalsko izgubo.

15. Kaj je obveznica in kdo jo izda?

Obveznica je dolžniški vrednostni papir, s katerim se njen izdajatelj obveže, da bo imetniku obveznice plačal obresti in do dospetja izplačal glavnico. Obveznice izdajajo država, občine, banke in večja podjetja

16. Katere vrste obveznic poznate?

- **državne obveznice,**
- **občinske obveznice,**
- **podjetniške obveznice,**
- **bančne obveznice,**
- **hipotekarne obveznice.**

Glede na čas do dospetja ločimo:

- kratkoročne obveznice (čas do dospetja 1-5 let),
- srednjeročne obveznice (5-20 let),

- dolgoročne obveznice (20-30 let).

Glede na dinamiko in način izplačevanja obresti ločimo:

- **kuponske obveznice,**
- **brezkuponske obveznice,**
- **obveznice s spremenljivo obrestno mero …**

17. Ali poslovna uspešnost izdajatelja vpliva na donos obveznice?

18. Odločate se za nakup državnih obveznic RS, ki dospejo čez 5 let. Nominalna vrednost obveznic je bila 100 EUR, letni donos pa 3 %. Trenutna cena obveznice je 102 % nominalne vrednosti. Izračunajte vašo letno donosnost obveznice! Ali se boste odločili za naložbo v obveznico, če je trenutna tržna obrestna mera 3%?

Letni donos = obresti – razlika med nakupno in prodajno ceno = 3 EUR – 0,4 EUR = 2,6 EUR

$$\text{Letna donosnost} = \frac{\text{donos}}{\text{vložena sredstva}} \times 100 = \frac{2{,}6\ \text{EUR}}{102\ \text{EUR}} \times 100 = \underline{\underline{2{,}5\ \%}}$$

19. Ali so obveznice varna naložba? Odgovor utemeljite!

Če je izdajatelj država, se obveznice ocenjujejo kot netvegani vrednostni papir (samo tveganje obrestnih mer)

podjetja- Zaradi višjega tveganja so obrestne mere (zahtevana stopnja donosa) za te obveznice višje kot za državne obveznice. **Izdajatelj obveznic torej pomembno vpliva na stopnjo tveganja.**

20. Opišite vsaj eno prednost in eno slabost obveznice za izdajatelja in za imetnika!

<table>
<tr><th colspan="2">PREDNOSTI</th><th colspan="2">SLABOSTI</th></tr>
<tr><th>IZDAJATELJ</th><th>IMETNIK</th><th>IZDAJATELJ</th><th>IMETNIK</th></tr>
<tr><td>Z izdajo obveznic zbere veliko vsoto denarnih sredstev.</td><td>V primerjavi z drugimi vrednostnimi papirji je varna naložba</td><td>Uspešnost izdaje (zbiranje sredstev) je odvisna od velikega števila posameznih vlagateljev.</td><td>Naložba je manj donosna v primerjavo z drugimi vrstami vrednostnih papirjev.</td></tr>
<tr><td>Veliko število kupcev obveznic razprši odvisnost od enega posojilodajalca.</td><td>Donos je znan.</td><td rowspan="2">Cena, po kateri bo obveznica prodana na trgu je negotova.</td><td rowspan="2">V primeru stečaja je izplačilo obveznice odvisno od vrednosti njegovega premoženja, sodijo med navadne terjatve iz stečajne mase.</td></tr>
<tr><td>O njegovi boniteti odloča več oseb, zato je pristranskost manjša kot pri bančnem posojilu.</td><td>Nakup državnih obveznic se šteje za davčno olajšavo.</td></tr>
</table>

Obveznica je dolžniški vrednostni papir, s katerim se njen izdajatelj obveže, da bo imetniku obveznice plačal obresti in do dospetja izplačal glavnico. Izdajatelj je lahko državna, banka ali podjetje.
Vsem obveznicam je skupno, da so ob njihovi izdaji donosi v obliki obresti znani, zato so manj tvegane kot delnice. Cene obveznic so odvisne od obrestnih mer.

21. Kaj so izvedeni finančni instrumenti in čemu so namenjeni?
Izvedeni finančni instrumenti so finančni instrumenti, ki so izvedeni iz osnovnega instrumenta, npr. iz delnice, obveznice, valute, obrestne mere, blaga … Gre za pogodbe med dvema ali več strankami, ki so sklenjene v pisni ali ustni obliki - namenjeni zavarovanju
Izvedeni finančni instrumenti omogočajo imetnikom:

- **zavarovanje pred tečajnimi tveganji,**
- **zavarovanje pred obrestnimi tveganji.**

22. Katere vrste izvedenih finančnih instrumentov poznate?

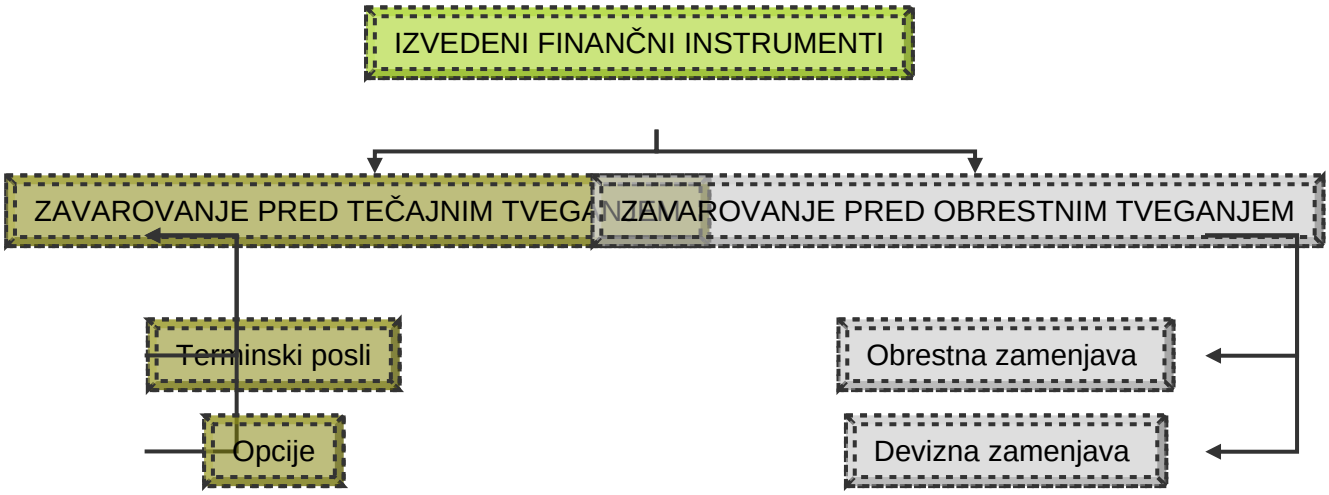

23. Kaj so terminski posli?

Za terminske posle velja, da je **datum izvršitve posla daljši od dveh delovnih dni**. Če je datum izvršitve krajši od dveh delovnih dni, govorimo o promptnih poslih.

Pri terminskih poslih gre za zavezujoč dogovor (pogodbo) med dvema strankama o nakupu oz. prodaji dogovorjenega zneska določenega sredstva (npr. valute, delnice, blaga …) po vnaprej določeni ceni (terminskem tečaju). Terminski posli se ne uporabljajo le za zavarovanje, ampak tudi za špekulacije.
Pogodbe so lahko **nestandardizirane** ali **standardizirane.** Pri nestandardiziranih pogodbah se stranki pogajata o vseh sestavinah pogodbe, pri standardiziranih pa le o ceni.

24. Kaj so opcije in čemu so namenjene?
Opcije so izvedeni finančni instrumenti, ki dajejo kupcu pravico, ne pa tudi obveznost, da kupi oz. proda premoženje, na katerega je napisana opcija, po fiksni ceni in na določen dan oz. do določenega dne v prihodnosti. Poleg tega, da omogočajo zaščito pred tveganji. Za razliko od terminskih pogodb lahko od opcije odstopimo.

Opcije varujejo premoženje pred spremembami tržnih cen ali tečajev premoženja (npr. vrednostnih papirjev):

- **nakupna opcija**[1] se uporablja za zavarovanje pred dvigom tržnih cen,
- **prodajna opcija**[2] se uporablja za zavarovanje pred padcem tržnih cen.

Kupec opcije plača določeno premijo, ki se od morebitnega dobička odšteje. Ta premija predstavlja maksimalen potencialen dobiček prodajalca

Korist od nakupa nakupne opcije bomo imeli, če na dan dospelosti tržna cena premoženja pade. Na dan dospelosti opcije sta možna dva scenarija:

- če bo na dan dospelosti **tržna cena premoženja nižja od opcijske cene**, se bo imetnik opcije raje odločil za nakup po trenutni tržni ceni in opcije ne bo izvršil,
- če bo na dan dospelosti **tržna cena premoženja višja od opcijske cene**, se bo imetnik opcije odločil za izvršitev opcije in opravil nakup po ceni, ki je določena v opciji.

Korist od nakupa prodajne opcije bomo imeli, če na dan dospelosti tržna cena premoženja naraste. Na dan dospelosti opcije sta možna dva scenarija:

- če bo na dan dospelosti tržna cena premoženja **višja** od opcijske cene, se bo imetnik opcije raje odločil za prodajo po trenutni tržni ceni in opcije ne bo izvršil,
- če bo na dan dospelosti tržna cena premoženja **nižja** od opcijske cene, se bo imetnik opcije odločil za izvršitev opcije in opravil prodajo po ceni, ki je določena v opciji.

1

2